

דרך מבוא השמש לזה

מאמר ר' דרך מבוא השמש

המבוא

בופת ר' יהודה ור' נחמ' וכונ' ר' יוסי בענין בהש"מ:

מסב' שבת ל"ד ע"ב ת"ר בהש"מ ספק מן היום וגו'

הנה תה שאתר ר"י בהש"מ כהר"ע ודאי אי אפשר לומר שכוונתו לדין ולהלכה ולמעשה ר"ל שסבר שאין ספק יום ולילה (בהש"מ) בכל דיני תורתנו הקדושה (ולפי זה בכל מקום שזכר בש"ס בהש"מ אינו לסבר' ר' יוסי) כי אין סברה לומר שהזמן שחותר לעשות דבר יהי מחובר ע"י רגע בזמן שבעסותו איסור סקילה כמו מלאכה בע"ש ובמו"ס ומי יודע להבחין ולהגביל הזמן על שיפור רגע שהוא כהר"ע כמו שאמר בעצמו ואי אפשר לעמוד עליו גם מלאנו תפורש שגם ר' יוסי סבר שיש ספק בזמן בהש"מ (המחבר יום ולילה) כמו שהביאו התיספות בד"ה רי"א בהש"מ אלא ע"כ יש לומר שכוונת ר' יוסי היא שבעצם הטבע לא יש בהש"מ כי לא יש כ"א או יוסתמש או לילה תמש והמתמצע שביניהם התחברם הוא כהרף עין אבל אין אנתו יודע אימתי הרג' הוא לכן יש לנו ספק בגבול' סו' היו' ותחיל' הליל' לדין ולהלכה ולמעשה (וגבול הספק לר' יוסי אפשר לקמן בעו"ה) וא"כ יש לדקדק הלא גם ר' יהודה ור' נחמיה סברו כן שהיום והלילה מחוברים מדרך הטבע ברגע אכן מאמר שאין נודע ברגע הוא מגבילין זמן הספק והוא בהש"מ לר' יהוד' עד שהבטיח העליון ולר' נחמיה עד סוף חלי' תיל' אחר השקיעה שער סוף הזמן הזה ודאי כבר עבר ברגע המחבר יום ולילה ואז הוא לילה תמש ומה יש בין ר' יהוד' ור' נחמיה ובין ר' יוסי שאמר בהש"מ כהרף עין היום יוצא והלילה נכנס הלא גם הם סברו כן * ואם כונתו לחלק אליהם בענין גבול זמן הספק ה"ל לגלות דעתו וסברתו לומר עד אימתי הגבול הספק הלא לא אמר כ"א בהש"מ כהר"ע וגו' ולא מגדיל ולא מקטין הגבול : (ואריך נגר ובר נגר דיפרקיני') * (10) לכן

דרך מבוא השמש

לבן נראה לי לסברת ר' יהודה ור' נחמי' יש זמן ממוצע בין היום ובין הלילה כי מאחר שארץ כדורית ופעלם אור השמש אחד אחר מעינינו על כרחק יש זמן המחבר יום ולילה שהוא סוף גבול היום ותחילת גבול הלילה וכל משך זמן זה"ת שלהם לר' יהודה או שני שליש או שלש רביעית מיל ולר' נחמי' חצי מיל הוא זמן המחבר ולא יש חכם בעולם שידע להגביל גבול היום והלילה בחשבון הרג' ואם בא להכריע ודאי הי' מוכרח לומר שהרג' ההוא הוא בחצי משך זמן זה"ת שלהם שהרגע חצי משך הזמן רחוק משתי הקצוות מרחוק השווה • אבל לא כן הוא כי אין זה צדד שכל האנושי כי לסברתם כל משך זה"ת הוא זמן ממוצע בין היום ובין הלילה וממש נוכל לומר שהוא כבריאה בפני עצמו : (דער אלמטליגע איבערגאנג פאס טאג אור נאכט) :

אבן מאחר שבתורתנו הקדושה לא יש כ"א או יום או לילה א"כ מוכרחי' לומר שמשך זמן הנ"ל יש בו דיני יום ודיני לילה ודיני שניהם (ר"ל שמתלקין משך זמן הזה לומר תחלתו הוא יום והסופו הוא לילה וא"כ רגע האמצעי יש לו דין יום ודין לילה לענין ראית הזב כשאפרש לקמן בפ"ד) מספק ולחומר דוקא: ומה שאמרין בש"ס ת"ר זה"ת ספק מן היום ספק מן הלילה וגו' לסברת פרושו שיש לזה"ת דיני יום ודיני לילה וגו' אבל לא שהוא ספק ר"ל שבעל רגע ורגע יש להסתפק אפשר או הרגע המחבר יום ולילה : הלא זה דוקא סברת ר' יובי שזה"ת כהר"ע אבל לסברתם כל משך הזמן זה"ת שלהם ממוצע בין היו' והליל' ולא יש רגע א' בכל משך הזמן שהוא ודאי יום או ודאי לילה כ"א שיש למשך הזמן שהוא דיני יום ודיני לילה וגו' מספק •

ואף אם יצוא אליה הנביא ורצה להכריע על רגע א' שבתוך משך זמן זה"ת שלהם ולומר רגע זה הוא תפליט גבול היום ותחילת הלילה ולא יש זה"ת בדיני תורתנו לא היינו שומעין לו כי כל זמן שהארץ כדורית אי אפשר שלא יהיה זמן ממוצע בין האור (היום) ובין החשך (הלילה) :

ואם

ואם תשאלני הלא לא יש בתורתנו ב"א או יום או לילה ולא יש בהש"מ בתירה למה לא נשמע לו אם בא להכריע שער רגע פלוני הוא יוסהתורה ותחילת הלילה : ואשיב הלא בתורתנו לא יש ג"כ ב"א או זכר או נקבה או בהמה או חיה ואפי"ה יש לנו ממנו' בין שני מינים אלה והוא אנדרוגנוס וזוי שאמרינן במקומנו' הרבה בש"ס שהם בריאה בפני עצמו וכונתם שהם ספק והשפק מסיבה שהם ברפ"ע • ובודאי אם יבוא אלי' להכריע' על מינים אלה לא היינו שומעין לו (ואף שכלפי שמיא גלי') כי הוא ספק מדרך העצב דהיינו שהוא בריאה תמוגג בין ב' מינים ולא שהוא ספק תזסרון ידיעה ובאמת להם כל דיני זכר ודיני נקבה דיני בהמה ודיני חיה ולחיתמה דוקא כן הדבר בזמן בהש"מ שיש לו כל דיני יום ודיני לילה לחומרה (ולקמן אי"ה אאריך יותר בזה) :

והנה לסברת ר"י ור"ג שמסך זמן בהש"מ שלהם הוא כבריאה' בפני עצמו לא יום ולא לילה כל מסך הזמן הזה יש לו ג' דינים הג'ל דיני כולו יום דיני כולו לילה דיני חצי יום וחצי לילה וכל הראיות טראה הוצ' בהש"מ שיהי' ספק לטומאה וספק לקרבן איירי דוקא טראי' היתה מכיון באמצע מסך זמן בהש"מ שלהם ואז יש בהש"מ א' ספק לטומאה ובב' בהש"מ ספק לטומאה וספק לקרבן (או אפשר לומר קצת בדוחק שתחילת הראיה היתה ברגע האחרון של יום וממש וסוף הראיה במסך זמן בהש"מ שלהם : או תחילת הראיה היתה במסך זמן בהש"מ שלהם וסוף הראיה ברגע שבצר הוא לילה וממש ואפ"ה לקרא הראיה בזמן בהש"מ אפ"פ שקצת הראיה היה ברגע שהוא יום או לילה וממש מאחר שהרוב הראיה הי' אפשר במסך זמן בהש"מ) אבל אם היתה הראי' בשאר זמן מסך בהש"מ שלהם א"א שיהי' ספק לטומאה ולקרבן כי לא נוכל לומר לסברתם שמא תחילת הראיה מהיום וסוף הראיה מהלילה כי לא יש אז ב"א דיני יום או דיני לילה אבל לא דיני' מן היום ומן הלילה כאחד והבן :
ומה

דרך מבוא השמש

ומה שכתב הר"ת בתוכפו בד"ה כפק לטומא' וגו' (א) וז"ל -
 ובכל שהוא בזהש"ת יש להכתפ' במא' כולו מן היום או כולו
 מן הלילה או הליו יום וחליו לילה עכ"ל זה דוקא לכברת ר' יוסי
 שבהש"ת כהר"ע (כשארש' בכמ"ך) אבל לכברת ר' יהוד' ור"נ א"א
 שכל רגע ורגע במשך זמן בהש"ת בלילה ג' בפקות הג"ל :
 וב"ה שונאתי ראי' ברורה לדברי אלה מדברי הר"ש ב"ק פ"א
 חכ"ז צ"ס וז"ל : והא דקאמר ר' יהודה בהס הנכ"ף ההתחון
 וגו' בהגי פליגי דלר"י

(א) וזה לשון התוספות הג"ל בסוף דבריו : וכן הא דתני' בתוספת'
 דמסכ' זבי' פ"ק דשני בהש"ת ודאי לטומאה וכפק לקרנן תיירי
 נמי דידעינן כגון שראה בשניהם בתחילת בהש"ת עכ"ל ולפי דעתי
 גרס' שאינה מדוקדקת היתה לפנייהם הלא הנורין בתחניתן ב'
 בהש"ת כפק לטומוה' ובתוספת' תני' ודאי לטומאה : ואיך חולקת
 התוספת' על המשנה : ומה שרצו התוספות' לחלק שתוספת' תיירי
 שראה בשני בהש"ת ברגע א"א כ' לכברת רש"י והרמב"ם בפרשו
 שאיירי גם התחניתן שראה בב' בהש"ת דוקא ברגע א"א כ' ע"ה
 חולק' התוספת' על המשנה שהם כתבו שכפק לקרנן הוא במא'
 שתייהן הראיות היו מקנתן ביום ומקנתן בלילה שיהיו ד' רזופין ע"כ
 איירי שראה בשניהם ברגע א"א דאי תית' כמו שכתבו התוספות
 שבהש"ת הראשון ראה בתחילת בהש"ת ובשני בכוף בהש"ת איך אפשר
 ששתי הראיות יהיו מקנתן ביום ומקנתן בלילה : הלא אם הראשונה
 מקנתה בלילה איך אפשר שאחרונה יהיו מקנתה ביום הלא נאזהרת
 היא מן הראשונה ואיך אפשר שיהיו ד' ראיות רזופין : אלא ע"כ
 איירי שראה בשניהם ברגע א"א (ובאמת קושי' התוספות קשה
 לפרושם למה לא יהיו ודאי לטומאה בב' בהש"ת) א"כ איך נוכל
 לפרש טעם התוספת' לא ודאי לשון התוספת' שהזכירו התוספות לא כן
 הוא לא ש"ל כמו שהוא באת' בתוספת' שלנו והביאו הר"ש ומבארו
 א"א ודאי ושתיים בהש"ת ע"ס :

ולא